

Drets de la infància

CALENDARI ESCOLAR CURS 21/22

Juny

DRET A VIURE EN UN ENTORN SALUDABLE

ARTICLES 28 I 29. Gairebé una quarta part de les morts i les malalties que es produeixen al món es poden atribuir al medi ambient: en el cas dels infants, els factors de risc ambiental poden representar al voltant d'un terç de les defuncions. De fet, entitats com Save the Children calculen que uns quatre milions de nens i nenes moren cada any a causa de factors ambientals.

La gran majoria dels drets dels infants, com tots els drets humans, estan vinculats amb la fi de la pobresa i amb el desenvolupament humà sostenible. Garantir un consum i una producció sostenibles i utilitzar fonts d'energia netes que no contaminin més el planeta és el camí per contribuir a un desenvolupament humà sostenible que no posi en perill els recursos per a les generacions futures.

La Declaració dels Drets dels Infants recull a l'article 29 la necessitat d'educar en el respecte a l'entorn natural per garantir un planeta saludable, la qual cosa es deriva de l'article 28, dedicat a l'educació. Aquests articles especifiquen que tot infant té dret a l'educació i que l'Estat té l'obligació de fer els ensenyaments accessibles a tothom, però també que aquests aprenentatges han d'incloure, entre altres aspectes, una educació en el respecte al medi ambient i a la diversitat cultural, a més d'afavorir el desenvolupament de la personalitat i les aptituds de l'infant, el respecte als drets humans, a la família, a la pròpia identitat cultural, a l'idioma i als valors culturals dels altres. En resum, ha de preparar l'infant per assumir una vida responsable en societat i en el respecte al medi natural i per formar part activa d'una societat lliure, tolerant i pacífica.

ELS DRETS DE LA INFÀNCIA

Són drets que posseeixen els nens, nenes i adolescents per la simple raó de néixer i són imprescindibles per a una bona infància. Es troben recollits a la Convenció sobre els drets de l'infant, aprovada el 20 de novembre de 1989 per les Nacions Unides. La Fundació Pere Tarrés vol donar a conèixer dotze d'aquests principis, que han estat triats en funció de la seva representativitat i de la vinculació directa amb el món de l'educació.

Taller de menjadores d'ocells

PARTICIPANTS

Fins als 14 anys.

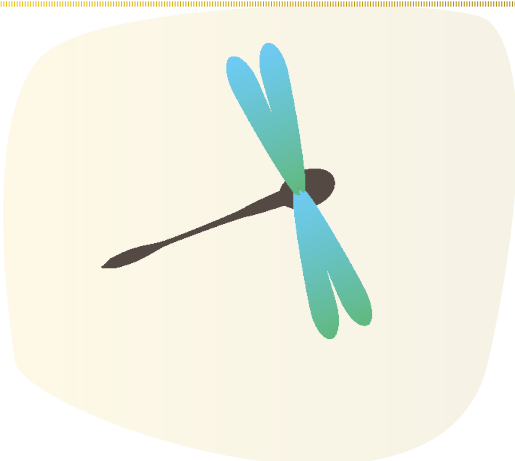
Hi poden participar tantes persones com calgui en funció del material disponible. Es recomana que els grups tinguin com a màxim 20 persones.

TEMPS

D'1 a 3 hores

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

- > Conèixer alguns dels ocells principals de la zona i les seves característiques.
- > Sensibilitzar respecte a la conservació de l'entorn natural proper.
- > Observar i identificar diferents espècies d'ocells.
- > Descobrir com els ocells adapten el seu bec o les seves potes a l'alimentació que tenen.
- > Desenvolupar destresa manual.
- > Crear consciència del nostre paper actiu en la resolució de problemes ambientals.

Descripció de l'activitat

L'activitat es basa en la construcció de diferents tipus de menjadores d'ocells, segons el nivell de dificultat, adaptat a cada edat, per tal que els alumnes les puguin col·locar al pati de l'escola, en un jardí o parc o al balcó de casa per poder observar l'ornitofauna de la zona.

Es proposa la construcció de cinc tipus diferents de menjadores per a ocells de manera que segons la disponibilitat de materials, el temps de dedicació i l'edat dels participants es pugui realitzar un model o un altre.

MENJADORA AMB TETRABRICK

Agafarem el tetrabrick i el netejarem molt bé per treure tota la cola que pugui tenir. Per facilitar aquesta tasca podem fer servir aigua tèbia. Un cop el tinguem ben net, l'eixugarem amb un drap. A continuació agafarem un regle i un retolador permanent (que segur que dibuixa a sobre la superfície del tetrabrick) ja que haurem de dibuixar quatre finestres, una a cada costat, que posteriorment tallarem amb l'ajuda d'un cúter i unes tisores. A la part més ampla, les finestres seran de 12-13 cm d'alçada i 6 cm d'amplada, aproximadament. A les dues parts més estretes serà de 12-13 cm x 4 cm. En tots casos, deixarem un marge d'1,5 cm als laterals. A la part inferior deixarem entre 3 i 4 cm de marge ja que serà el lloc on col·locarem el menjar dels ocells. A sota de cada una de les finestres que hem creat, marcarem un forat amb l'ajuda d'un punxó. Per aquest forat, hi farem passar un pal de pinxo o bé una branqueta, que els animals faran servir per posar-s'hi i accedir a l'interior de la menjadora. Amb el punxó farem dos forats més a la part superior per on farem passar un cordill que farem servir per penjar-la. Acabem la menjadora omplint la base del tetrabrick amb menjar escollit. Aprofitant que la superfície interior del tetrabrick és impermeable podem aprofitar aquesta menjadora per posar aigua al seu interior.

MENJADORA AMB AMPOLLES D'AIGUA RECICLADES

Agafem l'ampolla i hi fem forats més o menys quadrats a prop de la base a mode de fines-tres, deixant uns pocs centímetres al fons perquè s'hi puguin posar les llavors o el mill per als ocells. Hi podem travessar uns pals de fusta o unes culleres de fusta o altres suports que permetin als ocells aguantar-se damunt. Si tra- vessem amb culleres a mitja alçada, caldrà fer un forat damunt de cada cullera perquè es pugui descarregar el menjar. Posarem un cordill a l'ampolla perquè es pugui penjar de l'arbre.

MENJADORA AMB PALS DE GELAT

A sobre una taula col·locarem 11 pals de fusta, un al costat de l'altre. A cada extrem, i per la part superior, hi posarem un punt de cola blanca. A sobre dels punts de cola hi posarem un altre pal de fusta, un a la part de dalt i un a la part de baix, així crearem la base i la primera alçada de la nostra futura menjadora. Haurem de deixar assecar bé la cola blanca abans de continuar. Mentre s'asseca agafarem una ampolla de plàstic i la tallarem a una alçada de 5 cm de la seva base. Per fer-ho ens podem guiar de les marques que moltes ampolles ja tenen fetes. El tall el farem amb l'ajuda d'unes tisores i anirem amb compte perquè ens podem tallar amb el plàstic. Un cop estigui seca la base de pals de gelat, posarem dos punts de cola blanca als extrems dels pals que ja tenim col·locats i que formen la primera planta de la nostra menjadora. A sobre hi posarem dos pals més de fusta però amb compte de fer-ho de forma cap-i-cuada. Repetirem aquest procés tantes vegades com calgui fins arribar a una alçada de 6 cm. A dins de l'estructura que hem creat, posarem el tros d'ampolla tallada a dins de la qual podrem posar menjar o aigua segons l'època de l'any i les necessitats dels animals. Ho deixarem assecar tot i, aleshores, podrem fer passar un cordill per cada un dels extrems que farem servir per penjar-la.

MENJADORA AMB UNA LLAUNA

Agafarem una llauna d'alumini de mida mitjana o gran. Les llaunes de refrescos són massa petites, en canvi, les llaunes de cacau en pols tenen la mida ideal. Si la llauna té una tapa de plàstic la traurem i la reservarem ja que la farem servir més endavant. Amb l'ajuda d'un obrellaunes obrirem la part inferior de la llauna fins a obtenir un cilindre. Amb unes pinces o tenalles intentarem netejar les restes d'alumini dels extrems per evitar de fer-nos mal, tant nosaltres com els ocells. Agafarem la tapa de plàstic que teníem reservada i la tallarem per la meitat fent servir les tisores fins aconseguir dos mig cercles. Unirem cada meitat de tapa de plàstic a un dels extrems de la llauna fins a formar una cavitat tancada. La unió la podem fer amb una pistola de silicona o amb cola blanca. Hem d'intentar que les tapes estiguin alineades ja que si no el menjar cauria per un dels extrems. Posarem cola blanca amb l'ajuda d'un pinzell de cola per la part exterior de tota la llauna, excepte per sobre de les tapes de plàstic. Anirem embolicant la llauna amb cordill de pita tot tenint en compte d'anar unint bé la corda a la superfície de la llauna. El darrer pas serà fer un petit forat a cada una de les tapes de plàstic, on posarem una branqueta, així facilitarem als ocells l'accés a la menjadora. Finalitzarem la menjadora tot passant un fil per la part superior, que ens permetrà penjar-la al lloc que desitgem.

FILIGRANA DE CACAUETS

Agafarem un filferro d'uns 20-25 cm de llarg i el doblegarem per un dels extrems fins a formar un llaç tancat, que serà la part inferior de la filigrana que construirem. Per l'altre extrem anirem punxant els cacauets amb clofolla amb molt de compte i paciència fins arribar al final. Omplirem tot el filferro deixant a la part superior espai suficient per embolcallar la branca on col·locarem la filigrana. Els cacauets hauran de ser naturals i sense sal ja que si són torrats es trencaran quan vulguem passar-hi el filferro. Per poder doblegar el filferro ens podem ajudar d'unes tenalles.

NOUS REOMPLERTES I BARRES DE LLAVORS

S'agafen mitges closques de nou, s'hi fa un forat per on es passa una corda amb un nus i es reomplen amb llavors diverses, pipes i mill, i es fa una massa amb una mica de crema de cacauet. Cada closca de nou es lliga amb un cordill i es penja d'un arbre del jardí o a la barana del balcó.

El mateix es pot fer untant un pal de gelat amb crema de cacauet i passant-lo per sobre d'una safata de llavors de mill o pipes. Ha de quedar com una barra de llavors, que també podem penjar d'un arbre o al balcó. També es pot fer untant un rotllo de cartró de paper higiènic, al qual podem donar un nou ús. En aquest cas, cal posar-lo en un lloc controlat on, un cop acabat, es pugui recollir el tros de cartró.

XARXES AMB CACAUETS

Podem aprofitar les xarxes de fruita o fer petits recipients amb xarxa, posant a dins granes de mida gran, pipes i cacauets. Són molt fàcils de fer i fan molt alegre l'estada de mallerengues, pit-roigs i altres ocells petits.

BOLES DE GREIX AMB AMPOLLES

Agafarem diversos fruits secs, aptes per a ser consumits pels ocells, i els triturarem amb l'ajuda d'una mà de morter si és que són molt grans. Barrejarem en un recipient els fruits secs amb panses i les llavors naturals que tinguem a mà fins a tenir una barreja homogènia. A dins d'una ampolla de plàstic d'aigua petita, buida i ben neta, hi posarem corda de pita de manera que arribi fins al fons de l'ampolla i sobresurti pel forat de l'ampolla. Després hi posarem la barreja de llavors que desitgem fins deixar un dit sense llavors per la part superior. Omplirem els espais buits amb llar de porc (sagi), que haurem desfet prèviament a dins del microones a baixa potència perquè no es cremi. Hi posarem la taca i hi donarem diverses voltes per assegurar-nos que el greix es reparteix completament per tot l'interior de l'ampolla. Tot plegat ho posarem a dins de la nevera perquè solidifiqui. Un cop solidificat, eliminarem el plàstic amb l'ajuda d'un cúter

i gràcies al tros de corda de pita que hem deixat que sobresurti per la part superior de l'ampolla ho podrem penjar a qualsevol branca. Si volem incorporar branques que facilitin que els ocells s'hi puguin posar, un cop tinguem l'ampolla neta amb la corda de pita al seu interior i abans de posar-hi la barreja de llavors, podem fer-hi diversos forats a diferents alçades a l'ampolla. Farem passar algunes branquetes a cada forat. Podem fer servir cinta adhesiva per assegurar que el pal no es mogui durant la resta de passos i al mateix temps ens assegurem que ni les llavors ni el greix surti per aquest espai. En comptes d'ampolles, es poden fer servir pots de iogurt de manera que obtindrem blocs de llavors més petits i que podrem col·locar a altres menjadores proposades en aquesta fitxa (menjadora amb tetrabrick o amb pals de gelat).

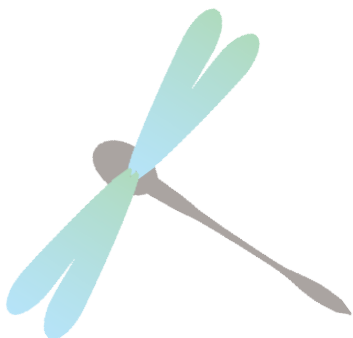
Per finalitzar l'activitat agafarem les menjadores i les anirem a penjar als arbres que trobem al pati de l'escola. Cal remarcar als participants que els ocells són animals porucs i per tant trigaran alguns dies a acostar-se a les menjadores mentre hi hagi algú observant. Per aquest motiu és important col·locar les menjadores a una zona tranquil·la i visitar-les cada 4 o 5 dies per comprovar si el menjar s'ha consumit. Un cop s'hi acostumin, podrem visitar-les un cop al dia (preferiblement a primera hora del matí) per reposar el menjar, així els animals tindran tot el dia per apropar-s'hi i alimentar-se.

Observacions

(ASPECTES A TENIR EN COMPTE)

Els ocells del bosc no podem consumir les llavors preparades pels ocells que habitualment es tenen en captivitat com a mascotes ja que les necessitats nutritives són diferents. Per aquest motiu les llavors i fruits secs que els proporcionem han de ser naturals i no poden estar torrats ni tenir sal.

Les menjadores són molt necessàries per als ocells durant la tardor i durant l'hivern ja que és quan els és més difícil trobar menjar. A la primavera i a l'estiu no és recomanable mantenir-les ja que en aquest moment els animals ja disposen de menjar de manera natural. Malgrat això, durant els mesos d'estiu es poden mantenir aquelles menjadores amb les quals puguem proporcionar aigua neta als animals.

Material emprat i recursos educatius

- Tetrabrick: tetrabrick net, regle, retolador permanent, punxó, tisores, cúter, branques petites o pals de pinxo de fusta, corda de pita o similar.
- Pals de gelat: pals de gelat, cola blanca, ampolla de plàstic, tisores o cúter.
- Llauna: llauna d'alumini, obrellaunes, tisores, cola blanca, pinzell de cola, corda de pita.
- Filigrana: filferro i tenalles.
- Bola de greix: ampolla de plàstic (petita i neta), corda de pita, mà de morter, tisores o cúter, greix de porc, microones.
- Menjar per a posar a les menjadores: pipes de gira-sol amb clofolla o pelades, cacauets amb clofolla i pelats, mill, blat, blat de moro, negrelló, cucs de la farina o tenebris deshidratats, mantega de cacauet.

Alguns dels ocells que podem atraure amb les menjadores són el pardal comú (*Passer domesticus*), el durbec (*Coccothraustes coccothraustes*), el verdum (*Carduelis chloris*), el pinsà comú (*Fringilla coelebs*), la cadenera (*Carduelis carduelis*), la cotxa fumada (*Phoenicurus ochruros*), la cuereta blanca (*Motacilla alba*), la merla (*Turdus merula*), el tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*), l'estornell vulgar (*Sturnus vulgaris*), el pit-roig (*Erithacus rubecula*), el picot garser gros (*Dendrocopos major*), el picot garser mitjà (*Dendrocopos medius*), el picot garser petit (*Dendrocopos minor*), el picot verd (*Picus viridis*), el pica-soques blau (*Sitta europaea*), la mallerenga blava (*Cyanistes caeruleus*), la mallerenga carbonera (*Parus major*), l'estornell negre (*Sturnus unicolor*) i la tórtora turca (*Streptopelia decaocto*).

Espai on es realitza l'activitat

Es recomana construir les menjadores a dins d'un aula per poder ajudar i controlar millor cada un dels passos de la construcció dels diferents tipus de menjadores. Malgrat això també es poden realitzar a l'exterior.

